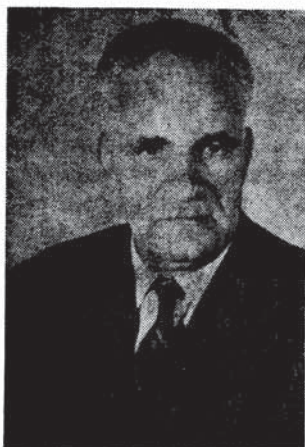

DRUŠTVENE VIJESTI I OBAVIJESTI

IN MEMORIAM
Dr PETAR BUKOVAC
1909 — 1974.

Dana 6. kolovoza 1974. god. gotovo neprimjetno nas je zauvijek napustio — jer je do zadnjih sati svog života još radio — do umirovljenja 30. VI 1974, znanstveni radnik Duhanskog instituta u Zagrebu, dr inž. Petar Bukovac.

Sin željezničara, potekao je iz siromašne hercegovačke obitelji. Rođen je u Vardištu na Drini 4. III 1909. Pučku školu je pohađao u Žitomisliću, a gimnaziju u Sarajevu, gdje je maturirao 1931. god.

Siromaštvo, te sklonost i ljubav za prirodne znanosti, opredijelili su ga za studij agronomije. Diplomirao je na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu 1936. god. Staž je obavljao na Državnom dobru »Belje«. Poslije toga je bio na specijalizaciji pri Tloznanstvenom zavodu koji je vodio prof. dr Gračanin. Tu je produbio znanje i stekao osnove znanstvenog pristupa istraživačkom radu. Koncem 1939. god. postavljen je za asistenta pri Zavodu za proizvodnju bilja koji je vodio pok. prof. dr P. Kvakar. Tada počinje s istraživanjem sastava i kvaliteta duhana u odnosu na stanište, smatrajući to svojim dugom prema narodu Hercegovine. Produžavajući specijalizaciju na »Reichsamtalt für Tabakforschung« u Forchheimu kod Karl-

sruhe obrađuje te rezultate istraživanja pod naslovom »Untersuchungen für die Kroatischen Tabaksorten und ihre Lebensbedingungen« što kao disertaciju uspješno brani na »Technische Hochschule« u Karlsruhe postigavši titulu »dr. rer. nat.«

Poslije toga vraća se na staro mjesto na fakultet i odbija ponudu vlasti datu mu za vrijeme rata da preuzme katedru za hranidbu bilja. God. 1945. dolazi u Kemlijski laboratorij Monopoliskog inspektorata SR Hrvatske u Zagrebu u svojstvu stručnog odnosno znanstvenog suradnika i šefa laboratorije. Prerastanjem laboratorije u Duhanski institut u njemu radi kao znanstveni i viši znanstveni suradnik, te kao šef odjela kulture duhana. Na toj je dužnosti ostao sve do odlaska u mirovinu radi već narušenog zdravlja.

Znanstveni i stručni rad dr. inž. P. Bukovca je obiman. Nije se ograničio samo na probleme uže specijalizacije, što mu je bez sumnje najznačajnije, nego i na rješavanje svih problema koji se odnose na uspješan uzgoj kulture duhana. Nije se ograničio ni na samo jedno područje nego je s istraživanjima uskakao gdje god je to trebalo, počev od SR BiH, SR Hrvatske, SR Makedonije i AP Kosova. Rezultati njegova istraživanja dijelom su tiskani, a najvećim dijelom se nalaze u godišnjim izvještajima. Od njih ću istaknuti samo neka i to tiskane kao: »Duhanska tla i duhani iz Hercegovine i Dalmacije« gdje utvrđuje čime je uvjetovan poseban kvalitet hercegovačko-dalmatinskih duhana, zatim rad »Prilog istraživanju tla Zapadne Hercegovine« određivši pritom njihovu tipsku pripadnost i vertikalnu zonalnost. U radu »Recherche sur la composition minérale des tabacs d'Herzegovine et de la Dalmatie« dao je prve podatke o mineralnom i organskom sastavu spomenutih duhana na I internacionalnom znanstvenom kongresu za duhan 1955. u Parizu. Tako je upoznao i međunarodne znanstvene krugove s karakteristikama tih duhana. U radu »Pridones na ispitivanje na basarata« dao je naslutiti da je i to specifično oboljenje sitnolisnih orijentalnih duhana, rezultat loših biljno-prehrambenih prilika i stanja tla.

Rezultate svog znanstvenog i stručnog rada uvijek je prenosio u praksu. To se posebno odnosi na fertilizaciju. Činjenica je da je prvi u nas ukazao na njezinu važnost za uspješan uzgoj duhana. U Dalmaciji, Istra i u Podravini uvedene gnojive smjese, koje je dao dr. P. Bukovac brzo su osvajale prostor i kod drugih kultura kod individualnih proizvođača. Pri tom je koristio analize tla i stečeno iskustvo pokusima o potrebi kulture duhana za hranjivima u svim spomenutim područjima da bi tako dao odgovarajuće što bolje gnojive smjese za urod i kvalitet tih duhana. Iz tog vremena datiraju odgovarajuće brošure koje upućuju u primjenu umjetnih gnojiva.

U svojim istraživanjima posebnu je pažnju obratio Podravini, gdje su se uvodile nove krupnolisne sorte duhana, najprije »Podravka«, zatim »S. Virginia«, pa i »Bunley«. Prvi je u posebnom radu ukazao već 1960. god. na pojavu i opasnost od Peronospora tab. na duhanu u nas. Uskoro zatim se je prešlo na stvaranje novih heterotičnih otpornih sorata duhana. Neumorno

je istraživao i analizirao sve činjenice od značenja za proizvodnju. Smatrajući uzgoj rasada osnovom proizvodnje, proširila se je u potpunosti dezinfekcija lijeva metilbromidom i uzgoj pod polietilenom, što se i prihvatilo i za povrtne kulture. Njegov studij izgradnje jeftinih i ekonomičnih sušnica s manjom potrošnjom uglja bez sumnje je pridonio uspjehu i veličini proizvodnje duhana u Podravini.

U stalnom i neposrednom dodiru s proizvođačima — kooperantima, neprestano provjerava rezultate istraživanja. Upućuje ih u sve faze uzgoja i zaštite duhana. Rezultat toga je »Priručnik o uzgoju duhana Virginie u Podravini« koji je doživio dva (drugo prošireno) izdanje. U njemu se na stručan i lako razumljiv način širem krugu proizvođača objašnjavaju svi bitni radovi oko duhana. Teško je naći proizvođača Virginie bez tog »Priručnika« ne samo u Podravini nego i u drugim republikama. I u »Poljoprivrednom vjesniku« također je obradio razne probleme vezane za proizvodnju i zaštitu duhana.

Njegov neumoran rad i postignuti rezultati svrstali su ga u istaknutog znanstvenika i stručnjaka, te donijeli priznanje i ugled još za života, ne samo među stručnjacima nego i proizvođačima duhana. Zato će im ostati u trajnom sjećanju i žaljenju nad preranim gubitkom kao trajan uzor i svjetao primjer nesebičnog radnika.

Dr I Delač

IN MEMORIAM
inž. OTON MAŠEK

Dne 22. V 1974. umro je u 78 godini života naš kolega inž. OTON MAŠEK. Rodio se je 23. XI 1896. god. u Cazinu. Klasičnu gimnaziju završio je u Vinjkovcima 1915. god. Diplomirao poljoprivredu 1922. god. među prvim klasama na tek osnovanom Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu.